

УДК 37.013:070

DOI 10.26697/9786177089000.2017.347

© Нагорнюк Л. Є., 2017

Нагорнюк Людмила ЄвгенівнаТернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ
КОМП'ЮТЕРНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА
ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

Стаття присвячена проблемі використання комп'ютерних інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови у вищих педагогічних навчальних закладах України. Проведено аналіз дидактичних аспектів зазначеної проблеми, визначено цілі, функції і особливості використання комп'ютерних інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: інформаційні комп'ютерні технології, майбутній учитель, навчання і викладання іноземної мови.

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Європейська орієнтація України, швидкозмінні умови життя та підвищення вимог до іншомовної підготовки фахівців неминуче ведуть до зростання ролі іноземної мови у педагогічній професії. Традиційна система підготовки майбутніх вчителів не задовольняє повною мірою попит суспільства на фахівців, які володіють іноземною мовою в професійних цілях. У практиці ВНЗ усе ще існують стереотипи, що орієнтують зміст професійної освіти тільки на спеціальні дисципліни. Разом з цим простежується недооцінка іншомовної підготовки студентів як необхідної складової професіоналізму сучасного фахівця. Вирішення цієї проблеми зумовлює пошук нових шляхів формування в майбутніх вчителів іншомовної професійної комунікативної компетентності.

Аналіз публікацій (виділення невирішених проблем). Проблема ефективного використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) в освіті досить широко висвітлена у педагогічній науці. Розв'язанню окремих питань використання ІКТ у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: А. Т. Ашерова, В. Ю. Бикова, Д. О. Богданової, І. Є. Булах, Б. С. Гершунського, Р. С. Гуревича, М. І. Жалдака, Ю. О. Жука, Г. Кедровіча, В. І. Коваль, Г. О. Козлакової, В. М. Кухаренка,

М. П. Лапчика, Д. Ш. Матроса, І. В. Роберт, В. І. Сумського, Л. С. Шевченко та ін. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянуто у працях Є. Г. Азімова, М. Ю. Бухаркіної, С. Ш. Канатової, М. В. Кларіна, О. П. Крюкової, Л. І. Морської, Е. Л. Носенко, Є. С. Полат, Г. К. Селевко, П. І. Сердюкова та ін. Залишається не до кінця вирішеною проблема дидактичних аспектів використання ІКТ у навчальному процесі саме майбутніх педагогів.

Ціль статті (постановка завдання). Виходячи з сказаного вище, метою статті є визначити та обґрунтувати дидактичні аспекти використання ІКТ на заняттях з іноземної мови у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Виклад основного матеріалу, обґрунтування результатів дослідження. Сучасні ІКТ (перш за все персональні комп'ютери та Інтернет) і відповідні медіа продукти реалізують цілий комплекс функцій з метою впливу на аудиторію. З однієї сторони, така багатофункціональність відкриває широкий діапазон можливостей їх використання на заняттях з іноземної мови. З другої сторони, така ситуація потребує від педагога, який використовує ІКТ, детального планування і чіткого розуміння поставлених цілей і завдань своїх занять.

У рамках функціонального підходу науковці групують ІКТ з точки зору можливостей використання їх в навчальному процесі за такими ознаками:

- ступінь універсальності (кількість функцій);
- можливість підготовки чи презентації інформації;
- можливість роботи з аудіо- і відеоматеріалами;
- можливість роботи з статичними чи динамічними відеодокументами;
- можливість роботи з макро- чи мікрооб'єктами [1].

Особливості застосування вищезазначених технологій на заняттях з іноземної мови у вищих педагогічних навчальних закладах можна дослідити на основі самого розуміння сутності ІКТ, яку складають такі якості:

- інтерактивність – це взаємодія (почергове висловлювання, в широкому розумінні – від подачі інформації до продукованої дії);
- мультимедійність – представлення об'єктів і процесів нетрадиційним текстовим описом, а за допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, тобто у всіх відомих формах;
- здатність до моделювання – перш за все це моделювання реальних об'єктів і процесів з ціллю їх дослідження;
- комунікативність – це можливість безпосереднього спілкування, оперативність представлення інформації, контроль за

станом процесу; це все досягається шляхом об'єднання комп'ютерів в глобальні і локальні мережі;

- продуктивність, тобто автоматизація нетворчих, рутинних операцій, які забирають у людини багато часу і сили [6].

Беручи до уваги ці особливості, бачимо, що ці технології можуть вивести навчання іноземної мови майбутніх педагогів на новий рівень. Інтернет-технології ми використовуємо у трьох напрямках: комунікація, інформація та публікація. Комунікація, яка здійснюється за допомогою електронної пошти (письмова) та програми «Skype» (усна), значно полегшується та пришвидшується; інформація стає доступною, актуальною та автентичною (World Wide Web); публікації в Інтернеті мають велику аудиторію.

Запровадження ІКТ у навчанні іноземної мови має базуватись на таких принципах, як:

- індивідуалізація (можливість персонально працювати з кожним студентом, враховуючи його здібності, рівень знань, умінь та навичок);

- диференціація (можна обирати та пропонувати студентам необхідні варіанти навчальних завдань, певної складності й кількості та у такій послідовності, що відповідає їхнім пізнавальним можливостям, рівню знань та умінь);

- інтенсифікація (нааявні різні засоби презентації навчального матеріалу, його структурування з широким залученням інтерактивних видів і форм робіт).

А це, в свою чергу, забезпечить реалізацію головних дидактичних функцій:

- пізнавальну (використовуючи комп'ютерні технології та Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію; застосування навчальних програм сприяє пізнавальній активності студентів);

- розвивальну (робота студентів з навчальною програмою крім активації лексики сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічне мислення, пам'ять, увага);

- тренувальну (за допомогою комп'ютерних програм студенти мають можливість самостійно у нетрадиційній формі тренуватись та перевірити свій рівень знань та умінь з певної теми, визначити конкретні прогалини, доопрацювати їх та виконати запропоновані завдання ще кілька разів з метою покращання своїх результатів);

- діагностичну (використовуючи комп'ютерні технології, викладач має змогу швидко здійснити контроль та з'ясувати рівень засвоєння навчальної теми студентами);

- комунікативну [4].

Збірник наукових статей

У нашому дослідженні ці технології виступають також як об'єкт вивчення і як засіб вивчення. Перший аспект пропонує засвоєння знань, умінь і навиків, які дозволяють успішно використовувати ІКТ при вирішенні різноманітних завдань у навчальному процесі. Другий аспект розглядає ці технології насамперед як засіб навчання, який здатний значно підвищити ефективність навчання іноземної мови у процесі фахової підготовки.

На основі опрацьованої літератури [2; 3; 5] та власних спостережень, ми виділяємо дидактичний потенціал ІКТ на заняттях з іноземної мови у вищих педагогічних навчальних закладах за двома напрямками – як об'єкта вивчення та як засобу навчання.

Як об'єкт вивчення:

- здійснюється ознайомлення студентів з цими технологіями як з майбутнім знаряддям праці (при пошуку інформації, самоосвіти);
- розвиваються загальні знання, уміння, навички роботи з інформаційними технологіями;
- поглиблюються знання, вміння і навички роботи з спеціальними Інтернет-ресурсами (електронні версії друкованих видань, електронні видання, Інтернет – радіостанції, електронні бібліотеки та ін.);
- формуються знання, вміння і навички роботи з спеціальними програмами та технічним забезпеченням для здійснення комунікативної мовленнєвої діяльності.

Як засіб навчання:

- служить джерелом різноманітної інформації, яка може бути використана у навчальному процесі та для розширення кругозору;
- здійснюється пошук необхідної інформації, починаючи з довідкової;
- служить джерелом найрізноманітнішої соціокультурної інформації від фотографій та малюнків до народних танців та музики;
- найбільш повно відповідає науковим, культурним та спеціальним інтересам і потребам студентів;
- створюється емоційний фон засвоєння навчальної інформації;
- підвищується мотивація студентів до вивчення іноземних мов шляхом застосування оригінальних нових технологій;
- сприяє свідомому засвоєнню матеріалу, розвитку мислення, просторового уявлення, спостережливості;
- ефективний засіб письмового і усного спілкування, який багато в чому перевершує телефон, факс і ін., та уможливорює зручний, дешевий і швидкий зв'язок як з українськими так і з іноземними комунікантами;
- уможливується запис, прослуховування і коригування свого мовлення;

- здійснюється психологічна підготовка студентів до роботи в мережі Інтернет та до використання її у своїй майбутній професійній діяльності.

Висновки, перспективи. Таким чином, ІКТ з урахуванням вищенаведених особливостей, постають як невід'ємний засіб у іншомовній підготовці майбутніх учителів. Застосування цих технологій на занятті з іноземної мови дає багато варіантів для педагогічної творчості. Але якщо використовувати ІКТ на заняттях з іноземної мови стихійно і хаотично, то це унеможливує досягнення позитивного результату. В зв'язку з цим перспективним є дослідження педагогічних умов використання ІКТ у навчальному процесі.

Література

1. Бондаренко Е. А. Технические средства обучения в современной школе : пособие для учителя и директора школы / Е. А. Бондаренко, А. А. Журин, И. А. Милютин / под ред. А. А. Журина. – М. : Юнвес, 2004. – 416 с.

2. Горный Е. Интернет для журналистов [Электронный ресурс] / Е. Горный. – Режим доступа: <http://old.russ.ru/netcult/99-05-27/gornyy.htm>.

3. Корниенко Ю. М. Педагогические условия применения Интернет-технологий в профессиональной подготовке студентов исторических специальностей : дис... канд. пед. наук : 13.00.08 / Корниенко Юрий Михайлович. – Ставрополь, 2005. – 160 с.

4. Лук'янова Ю. М. Використання новітніх технологій при вивченні іноземної мови [Електронний ресурс] / Ю. М. Лук'янова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Pedagogica/32272.doc.htm.

5. Мантуленко В. В. Особенности использования электронных медиа в учебно-воспитательном процессе общеобразовательной школы : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Мантуленко Валентина Вячеславовна. – М., 2007. – 175 с.

6. Осин А. В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации / А. В. Осин. – М. : Агентство «Издательский сервис», 2004. – 320 с.

Людмила Нагорнюк. Дидактические аспекты использования компьютерных информационных технологий на занятиях по иностранному языку в высших педагогических учебных заведениях Украины.

Статья посвящена проблеме использования компьютерных информационных технологий на занятиях по иностранному языку в высших учебных заведениях Украины. Проведен анализ дидактических

аспектов данной проблемы, определены цели, функции и особенности использования компьютерных информационных технологий на занятиях по иностранному языку.

Ключевые слова: *информационные компьютерные технологии, будущий учитель, обучения и преподавания иностранного языка.*

Lyudmyla Nagornyuk Didactic aspects of using computer information technologies in foreign language classes in higher educational institutions of Ukraine.

The article is devoted to the problem of using computer information technologies in foreign language classes in higher educational institutions of Ukraine. The analysis of the didactic aspects of this problem was conducted, the goals, functions and peculiarities of the use of computer information technologies in foreign language classes were determined.

Keywords: *information computer technologies, the future teacher, teaching and teaching of a foreign language.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 31.10.2017

Інформація про автора:

Нагорнюк Людмила Євгенівна – кандидат педагогічних наук, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.